

Судус Ю.В.

Комунікативний стиль у промовах американського дипломата Саманти Пауер

Судус Юлія Василівна, аспірант

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, Україна

Анотація. У статті висвітлено особливості комунікативних стилів в дипломатичному мовленні. Автор характеризує основні комунікативні стилі та підходи до їх вивчення. Виявлено та проілюстровано на прикладах дотримання конкретних вербальних комунікативних стилів у сучасному англомовному дипломатичному дискурсі. Дискурс сучасних промов англомовних дипломатів розглядається як інструмент можливих маніпуляцій суспільною свідомістю. Одним із засобів впливу, на думку автора, які використовуються в дипломатичному мовленні, є вибір вербального комунікативного стилю.

Ключові слова: комунікативний стиль, дипломатичний дискурс, мовленнєвий засіб впливу

Вступ. Дипломатичний дискурс не можна уявити поза мовою, адже вона формує його основу та забезпечує взаємозв'язок суспільства з представниками дипломатії. Мовна реалізація цього зв'язку забезпечується використанням різних лінгвістичних засобів, що дають змогу досягти головної мети дипломатичного дискурсу – переконати, вплинути на адресата та спонукати до дій в інтересах мовця. Одним із таких засобів є комунікативний стиль мовця. Останнім часом у зв'язку з розширенням кола мовознавчих досліджень поняття «стиль спілкування» чи «комунікативний стиль» набуло великої популярності.

Основою дипломатичного мовлення є продумане використання конкретних комунікативних стилів, для забезпечення успішного здійснення персуазивного впливу на адресата. Дослідження використання вербальних комунікативних стилів в англомовному дипломатичному дискурсі є досить актуальним питанням, що потребує детальнішого вивчення, а особливо напередодні військових конфліктів, адже саме вплив текстів промов англомовних дипломатів на їхніх слухачів залишився осторонь наукових досліджень, і створює сприятливий ґрунт для лінгвістичних розвідок.

Короткий огляд публікацій за темою. Темі комунікативних стилів присвячено низку праць, серед яких доробок В. Гудикунста, Г. Садрі, Л.В. Куликової [2; 3; 4]. Питання комунікативної тональності досліджувались В.І. Карасиком [1]. Водночас аналіз останніх досліджень, присвячених комунікативним стилям саме сучасного англомовного дипломатичного дискурсу показав, що ця сфера потребує ще глибокого наукового опрацювання.

Мета статті – з'ясувати роль комунікативних стилів у сучасному англомовному дипломатичному дискурсі, зокрема напередодні військового конфлікту. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- висвітлити особливості комунікативних стилів у дипломатичному дискурсі;
- схарактеризувати провідні комунікативні стилі та критерії їх аналізу;
- виявити та проілюструвати на прикладах дотримання конкретних вербальних комунікативних стилів сучасним англомовним дипломатом.

Матеріали і методи. Для вирішення поставлених конкретних завдань у роботі було використано такі лінгвістичні методи: *метод контекстуального аналізу* – для виявлення мовних та позамовних чинників впливу на специфіку вербальної поведінки англомов-

ного дипломата в промовах; *описовий метод* – для вивчення і опису вербальних комунікативних стилів, що притаманні досліджуванім промовам *метод зіставного аналізу* – для зіставлення й порівняння стилів у промовах. Матеріалом слугували тексти промов дипломата США Саманти Пауер щодо подій у Сирії. Їхній загальний обсяг становить 9942 слова.

Результати і їх обговорення. Дипломатичний дискурс завжди був і залишається сферою впливу на масову свідомість. Сучасні промови дипломатів містять велику кількість різноманітних лінгвальних засобів впливу. Ми припускаємо, що вибір вербального комунікативного стилю промови в дипломатичному дискурсі має неабияке значення для її успішності, і є одним з тих численних засобів впливу на масову свідомість.

Стилю завжди характерний принцип відбору та комбінації наявних мовних засобів, а також їх трансформація. Відмінності стилю визначаються відмінностями цих принципів. Кожному стилю характерні деякими диференціальні ознаки, відмінності від того, з яким його порівнюють [2, с. 153].

Ми розуміємо стиль як мета-повідомлення, яке контекстуалізує те, як люди повинні прийняти й інтерпретувати вербальне повідомлення. Вербальний стиль несе в собі тональний колорит повідомлення, виражаючись через відтінки тональних якостей, способів невербальних каналів та тематичних розробок у перебігу дискурсу. Тональність є базовою ознакою способу спілкування й характеризується ставленням учасників комунікації один до одного, до оточення і до предмета мовлення. В. І. Карасик пропонує такі види комунікативної тональності: інформативна, фактична, статусна, святкова, жартівлива, ідеологічна, фасцинативна, гіпотетична, агресивна, езотерична та маніпулятивна [1].

Слід виокремлювати чотири групи стилістичних способів мовної взаємодії: прямий-непрямий, детальний-точний-лаконічний, особистісний-контекстуальний та інструментальний-афективний [2, с. 100]. Ці стилі властиві всім культурам, але їх використання варіюється залежно від контексту. З погляду однієї культури певний стиль може вважатися такою, що пасує конкретній комунікативній ситуації. Із чотирьох груп стилістичних способів мовної взаємодії саме дослідження «прямого-непрямого» стилів є найбільш обширним і переконливим.

Схарактеризуємо провідні комунікативні стилі, проаналізуємо відмінності між ними та проілюструємо їх вживання на прикладах сучасних промов Сама-

нти Пауер, яка є постійним представником США при Організації Об'єднаних Націй.

На "прямий-непрямий" стилі вказує нам ступінь динаміки того, як мовець розкриває свої наміри через пряму вербальну комунікацію. Прямий стиль стосується повідомлень, які втілюють і викликають справжні наміри мовця згідно його потреб і бажань у процесі дискурсу. Висловлювання в непрямому комунікативному стилі, на відміну від прямого, передають повідомлення, які замаскують і приховують справжні наміри мовця, його потреби і бажання в процесі дискурсу [3, с. 100-105].

Г. Садрі, даючи характеристику комунікативним стилям, зазначає, що прямий комунікативний стиль особливо притаманний американцям, яким властиві точні та прямі висловлювання своїх думок, вчинків та намірів. Прямий комунікативний стиль передбачає вживання відвертих висловлювань, а в непрямому мовець їх уникає [4, с. 139-140].

Проаналізованим промовама Саманти Пауер притаманний прямий стиль. Тексти промов не містять відхилень від теми, які властиві непрямому стилю, добре структуровані. Висловлювання посла стислі, послідовні, інформативні, відображають конкретну думку та цілеспрямованість висловлювань. Наприклад: "*I am here today to explain why the costs of not taking targeted, limited military action are far greater than the risks of going forward in the manner that President Obama has outlined*" [5]. "*And it's very important to note that the regime possesses sarin, and we have no evidence that the opposition possesses sarin*" [6]. "*First, let me describe something within the resolution, which is the obligations that are imposed upon Syria, and again binding legal obligations*" [7]. "*But despite concerted efforts to get the regime to take concrete action on humanitarian issues, the Presidential Statement we issued in October has not been heeded*" [8]. "*Let me just conclude, if I may, with a comment in my national capacity on the session from which I've just come*" [9].

Різні культурні особливості лежать в основі детального та лаконічного комунікативних стилів. Сьогодні відомі три словесні стилістичні варіації даної групи, такі як детальний, точний і лаконічний стилі. Дані стилі поділяють відповідно, до прийнятої кількості мовлення, що цінується в різних культурах. Для детального комунікативного стилю характерне використання багатого, експресивної мови. Точний стиль має містити ні більше, ні менше інформації, ніж це потрі-

бно. Лаконічний комунікативний стиль передбачає використання стриманих висловлювань, пауз і замовчувань в розмові [3, с.105-108]. Дослідники вважають, що американцям найбільш є характерний точний комунікативний стиль. Г. Садрі зазначає, що саме цей стиль наголошує на щирості та співпраці між мовцем і слухачем, а детальний чи лаконічний можуть викликати почуття недовіри до мовця [4, с. 142]. Проаналізовані нами промови підтвердили те, що англомовний посол вдається до використання точного комунікативного стилю під час мовлення. Досліджені нами тексти промов Саманти Пауер не містять зайвих уточнень чи висловлювань, перебільшень, метафор та посилення на релігійні тексти. Дипломат тримається «золотої середини», не перебільшуючи і не применшуючи кількості інформації, яку подає слухачам. До прикладу, наступне речення, що взяте з промови Саманти Пауер, не містить жодного зі згаданого вище: "*Given the regime's past actions, we cannot take the safety of these men for granted and it is essential to press the Syrian regime to release those individuals and to ensure that the UN remains present as an any contact with government authorities in place.*" [8]. Таким чином побудовані усі проаналізовані нами тексти промов.

Особистісному вербальному комунікативному стилю притаманне мовлення, основою якого є особистісна точка зору та неформальність висловлювань, в той час як контекстуальному стилю властиве "рольове", статусно-орієнтоване мовлення. Англійській мові притаманний особистісний комунікативний стиль. Науковець зіставляє англійську мову з японською і робить висновок, що останній властиво статусно-орієнтоване мовлення. Іншими словами, англійська мова прагне до підкреслення особистісних особливостей мовця, неофіційності, а також однаковий розподіл прав серед співрозмовників, в той час як японська підкреслює статус кожного зі співрозмовників та ієрархію відносин [3, с. 109-112]. Проаналізовані промови написані в особистісному комунікативному стилі. Мовець використовує займенник "I", прислівник "there", тощо. Наприклад: "*But I also recognize how ambivalent Americans are about the situation there.*" [5]. "*As I have found over the last weeks, the more countries around the world are confronted with the hard facts of what occurred on August 21, the more they recognize that the steep price of impunity for Assad could extend well beyond Syria.*" [6].

Таблиця 1. Комунікативні стилі в промовах постійного представника США при Організації Об'єднаних Націй, посла США Саманти Пауер

Комунікативний стиль	Промови Саманти Пауер присвячені подіям у Сирії (2013-2014рр.)				
	Sep. 6, 2013	Sep. 16, 2013	Sep. 26, 2013	Feb. 13, 2014	Sep. 4, 2014
Прямий	+	+	+	+	+
Непрямий	-	-	-	-	-
Детальний	-	-	-	-	-
Точний	+	+	+	+	+
Лаконічний	-	-	-	-	-
Особистісний	+	+	+	+	+
Контекстуальний	-	-	-	-	-
Інструментальний	+	+	+	+	+
Афективний	-	-	-	-	-

Інструментальний вербальний стиль – це мовлення, що спрямоване на адресанта, мовця, в той час як афективний стиль – це мовлення, зорієнтоване на адресата, слухача. В інструментальному стилі провідне місце посідає мета, а в афективному – процес. Американці прагнуть переконати своїх слухачів крок за кроком, що і є прикладом інструментального стилю. Натомість, корейці чи японці вдаються до двозначних висловлювань або ж мовчанню, що свідчить про інтуїтивний, тобто афективний комунікативний стиль [3, с.112-115]. Промови Саманти Пауер написані в інструментальному ключі, адже не вимагають від слухача розуміння на інтуїтивному рівні. Мовець чітко називає факти, що є характерним для цього стилю, висловлюючи чітко свою думку, переконуючи аудиторію поступово, з наведенням прикладів та доведень.

Усі стилі, використані в проаналізованих промовах неведено в Таблиці 1.

Отже, досліджуваному дипломатичному мовленню характерні прямий, точний, особистісний та інструментальний комунікативні стилі. Спираючись на проведений аналіз, вважаємо, що одним із чинників забезпечення успішності промов Саманти Пауер є її

комунікативний стиль. Дипломат вибрала характерний для американської нації стиль, що забезпечило максимальне прийняття інформації аудиторією. **Висновки.** Мовна діяльність дипломата передбачає вплив на масову свідомість. Щоб досягнути своєї мети, дипломати намагаються вербально впливати на аудиторію.

Ми розглядаємо тексти сучасних промов англомовних дипломатів як інструмент можливих маніпуляцій суспільної свідомістю. Одним із засобів впливу, які використовуються в дипломатичному мовленні є їх вербальний комунікативний стиль.

На основі проведеного аналізу беремося стверджувати, що досліджуваному дипломатичному мовленню характерні прямий, точний, особистісний та інструментальний комунікативні стилі. Ми вважаємо, що правильно вибраний комунікативний стиль забезпечує успішність сприйняття промови аудиторією. У подальшому вважаємо доцільним глибший аналіз використання комунікативних стилів іншими дипломатами в сучасному англомовному дипломатичному дискурсі.

ЛІТЕРАТУРА (REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Карасик В.І. Коммуникативная тональность // Вестник СОГУ –Владикавказ, 2008.–№4.–С.20-29. [Е-ресурс] http://bulletin.nosu.ru/images/stories/stats/2008_04/20-29.pdf Karasik V.I. *Kommunikativnaya tonalnost [Communicative tonality]* // *Vestnik SOGU –Vladikavkaz*, 2008.–№4.–P. 20-29. [Online] http://bulletin.nosu.ru/images/stories/stats/2008_04/20-29.pdf
2. Куликова Л.В. Коммуникативный стиль в межкультурной парадигме: монография / Л.В. Куликова; Краснояр. гос. пед. ун-т. – Красноярск, 2006. – 392 с. *Kulikova L.V. Kommunikativnyy stil v mezhkulturnoy paradigme: monografiya [Communicative style in cross-cultural paradigm: monograph]* / L.V. Kulikova; *Krasnoyar.gos. ped. un-t.* – *Krasnoyarsk*, 2006. – 392 p.
3. Gudykunst B. William Culture and interpersonal communication / William Gudykunst B., S.Ting-Toomey, E.Chua – Newbury Park, Calif. : Sage Publications, 1988. –278 pp.
4. Houman A. Sadri Intercultural Communication: A New Approach to International Relations and Global Challenges / Sadri A. Houman, M.Flammia –NY: A&C Black, 2011. 317 pp.
5. Remarks by Ambassador Samantha Power, U.S. Permanent Representative to the United Nations, on Syria at the Center for American Progress, Washington D.C. [Online] Available at: <http://usun.state.gov/briefing/statements/213901.htm>
6. Remarks by Ambassador Samantha Power, U.S. Permanent Representative to the United Nations, At a Stakeout on Syria. [Online]: <http://usun.state.gov/briefing/statements/231709.htm>
7. Remarks by Ambassador Samantha Power, U.S. Permanent Representative to the United Nations, at the Security Council Stakeout Following Consultations on Syria. [Online] Available at: <http://usun.state.gov/briefing/statements/214832.htm>
8. Remarks by Ambassador Samantha Power, U.S. Permanent Representative to the United Nations, at a Security Council Stakeout on Syria, February 13, 2014. [Online] Available at: <http://usun.state.gov/briefing/statements/221647.htm>
9. Remarks by Ambassador Samantha Power, U.S. Permanent Representative to the United Nations, at the Security Council Stakeout Following Consultations on Syria. [Online] Available at: <http://usun.state.gov/briefing/statements/231280.htm>
10. Wei Li Applied Linguistics / Wei Li – Wiley-Blackwell, 2013.–328 p.

Sudus Y.V. The communicative style of the US diplomat Samantha Power in public speeches

Abstract. The article focuses on the idea that language activity of a diplomat involves influence on public consciousness, and to achieve the goal diplomats try to influence the audience verbally. The article highlights the features of communication styles in diplomatic speech. The author analyzes basic communication styles and approaches to their study. A special attention is paid to the varieties of verbal communication styles in modern English diplomatic discourse. The author views certain linguistic features of the speeches by the diplomat as a tool of possible manipulation with public opinion. The investigation was carried out on the basis of transcripts of Samantha Power’s public speeches concerning the events in Syria in 2013 and 2014. The author has established that such communicative verbal styles as direct, succinct, personal and instrumental are the most common for the studied speeches. According to the author, one of the means of influence which is used in diplomatic speech is their verbal communicative style.

Keywords: *communicative style, diplomatic discourse, verbal means of influence*

Судус Ю.В. Коммуникативный стиль в выступлениях американского дипломата Саманты Пауэр

Аннотация. В статье проанализированы особенности коммуникативных стилей в дипломатической речи. Автор уделяет особое внимание основным коммуникативным стилям и подходам к их изучению. На примерах проиллюстрировано соблюдение конкретных вербальных коммуникативных стилей в современном англоязычном дипломатическом дискурсе. Автор рассматривает тексты современных речей англоязычных дипломатов как инструмент возможных манипуляций общественным сознанием. Одним из средств воздействия дипломата, используемых в дипломатической речи является его вербальный коммуникативный стиль.

Ключевые слова: *коммуникативный стиль, дипломатический дискурс, речевое средство воздействия*